

Μετ' ὀλίγον ὁμως περατώσας ὄλας αὐτοῦ τὰς προπαρασκευαστικὰς μελέτας καὶ σπουδὰς ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην ὅπως τελειοποιηθῆ. Ἐκεῖ δὲ ἀνεπτύχθησαν εἰς μέγα ὄλα τὰ φυσικὰ καὶ ἠθικὰ αὐτοῦ ἔνστικτα πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι, πρὸς δὲ συντελεστικωτάτην παρασκευὴν ἐνόμιζε νὰ στερηθῆ ἐκυτὸν εἰ δυνατόν πάτης ἀνθρωπίνης ὀρέξεως καὶ ἐπιθυμίας. Οὐδέποτε ἐθεάθη τρώγων, ἤρξατο δὲ νὰ πράττῃ τοῦτο μόνον μετὰ τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν ἀνάγκησιν του. Σπικνωτάτα ἔπινεν ὕδωρ προσπαθὼν νὰ συνειθίσῃ ἐκυτὸν εἰς τὴν ἐπὶ μικρὰς ὥρας ἀνδρὸν ρητορικὴν. Καὶ ὁσάκις ἦλθεν εἰς συνάφειαν μετὰ γυναικὸς ἔπραξε τοῦτο μόνον ἂν ἐνόμιζεν ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα· τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ἰδιαίτατα ἢ μόνον μετὰ τῆς λαίδης Πάλμερστων σχέσις του, ἢ καὶ αὐτὴν ἴσως ὅ ἀπέφυγεν ἂν ἡ ἀγγλὶς δέσποινα δὲν ἦτο ἀσχημὸς καθ' ὅσον ὁ Τρικούπης προίεμενος ἀεὶ ὑπερβάλλειν τὰς κοινὰς δοξασίας καὶ χαλιναγωγεῖν τὰς συνήθεις ὁρμὰς ἡδύνατο κάλλιστα νὰ προτιμήσῃ τὸν Θεοσίτην τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, ὠρχίας παρισινής τὸν Μιστριώτην, μεγαλοπρεποῦς θεάματος ἓνα λόγον τοῦ Κασσιμάτη καὶ τοῦ Παρθενῶνος τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν. Τοιοῦτον βίον διαγαγὼν ἐν τῇ ξένῃ κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνταῦθα δὲ ἀρχεται τὸ ἐνδοξότερον ἀλλὰ καὶ τὸ δυσκολώτερον στάδιον τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός. Εἶχε νὰ παλαίσῃ πρὸς στοιχεῖα ἀκαταμάχητα διὰ πάντα ἄλλον, πρὸς περιστάσεις δυσχειρίστους. πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ Μανδάλου, πρὸς τὴν οἰκονομολογικὴν σοσίαν τοῦ κ. Τράκα, πρὸς τὴν εἰδικότητα καὶ τὰς γνώσεις τοῦ κ. Δουζίνα καὶ πρὸς τὴν εὐγλωττίαν τοῦ κ. Μπούτουνα. Ἡ τύχη τῶ ἐφάνη ἐξ ἀρχῆς λίαν δυσμενῆς. Ἡ χώρα ἔδριθεν ἰκανωτάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ καθ' ἡμέραν ἀνεφύοντο νέοι τοιοῦτοι· ἀλλ' ἡ λάμψις τοῦ τηλαυγοῦς τοῦτου ἀστέρος δὲν ἐθράδυνε τοὺς πάντας νὰ ἐπιλασθῆ· διότι εἶχε πρὸς τοῦτο κάλλιστον ἐφόδιον τὰ μαθηματικά, ἅτινα μετὰ τὸς ἐπιμελείας ἐσπούδασε. Τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν κατάρθωσε νὰ λύσῃ τὸ δυσκολώτατον πρόβλημα τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ αἰώνιως ὄνειροπολουμένου ἰσοζυγίου μεταξὺ τῆς προσφοράς τῶν ρουφετίων καὶ τῆς ζητήσεως ὑπὸ τῶν βουλευτῶν, οὐ ἄνευ οὐδεμίαν δύναται νὰ στηριχθῆ κυβέρνησις, τὰς δ' ἀνυπολογίστους ὠφελείας αἰσθάνεται ἡ πατρίς. Ἐκτοτε ἤρχισεν ἡ τεραστία ἀναδιοργανωτικὴ ἐργασία του. Εἰς αὐτὸν ὀφείλονται οἱ προξενικοὶ νόμοι καὶ ὁ Τσαγκαράκης. Εἰς τὸν Τρικούπην ὀφείλεται ἡ ἀναμόρφωσις τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῆς ἠθικῆς εἰς τὰ Σχολεῖα ὑπὸ καθήγητῶν ἐκ τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος του. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ὁ ὀρισμὸς τῶν διὰ τὴν διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν προσόντων, δι' ὧν εὐρὸ ἀνοίγεται στάδιον εἰς τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν πολιτικὴν δεξιότητα τῶν μεσιτῶν. Αὐτὸς πρῶτος ἀνεκάλυψε τὴν ὠφελιμότητα τῆς χρησιμοποίησεως τῶν καταδικῶν ὑπὲρ τῆς δημοσίου ἀσφαλείας. Αὐτὸς ὤρισεν οὕτω προνοητικῶς τὴν εἰσπραξίν τῶν καθυστερούντων, ὥστε νὰ παρέχεται συγχρόνως εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὸ θέαμα τοῦ κυνηγίου τῶν φορολογουμένων ἐν ταῖς δόδοις. Αὐτὸς ἐπενόησε τὸν Βαρελίδην καὶ ἐφευρε τὸν Δεμάθαν. Οὐδεμίαν ὥραν τοῦ ἡμερονηκτίου ἀφίνει καθ' ἣν δὲν ἐργάζεται· διότι καὶ κοιμῶμενος ἐργάζεται ἐν ὄνειροις· ἡ πραγματικότης εἶνε δι' αὐτὸν ὄνειρον καὶ τὸ ὄνειρον ἢ πραγματικότης.

Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης ἔχει ὅπως ὄλοι οἱ ἄνθρωποι ρίνα, στόμα, δύο ὀφθαλμούς, δύο ὠτα, δύο χεῖρας καὶ δύο πόδας· καὶ ὁμως ἐργάζεται ὡς νὰ εἶχε τέσσαρας.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἔχει καὶ ἐλαττώματα· ἀλλὰ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ εἶνε τὰ προτερήματά του.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ αὐτῶν καὶ ἀφοῦ ἐπετέλεσε πάντα ὅσα

ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν ἐγεννήθη τέλος ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1833 ὅπως διορίσῃ τὸν Καζάζην.

Ἡ ρητορικὴ του εἶνε ἐπίσης ἔκτακτος ὡς ὄλα του. Ἡ ἀγόρευσις του συλλαμβάνεται ἀσυνειδήτως χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται ὁ ἴδιος ἐν τῷ νῷ του καὶ ἐκ τούτου προέρχεται τὸ θεομᾶσιον φαινόμενον τοῦ νὰ ὁμιλῆ ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους χωρὶς νὰ λέγῃ τίποτε.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν πολλοῖς εἶνε ἀγύρτης, δημαγωγός, μάταιος, πείσμων καὶ ἀκαταλόγιτος.

Ἄλλ' εἴθε τοιοῦτους ἄνδρας νὰ ἐγέννα πάντοτε ἡ πατρίς!

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1884.

(Ἐκ τῆς Ἑβδομάδος) Ν. Π.

Διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀντιγραφῆς ΑΣΜΟΔΑΙΟΣ

ΒΟΥΛΗ

Ἐρχονται, ἔρχονται ἐξ ἔω καὶ δυσμῶν, ἀψηφούντες τὴν τρικυμίαν τῆς θαλάσσης καὶ ἔτοιμοι νὰ ριφθῶσιν εἰς τὰς τρικυμίας τοῦ κοινοβουλίου. Τοὺς μετροῦν, ὅπως μετροῦν τὰς σφύξεις ἐν ὥρᾳ πυρετοῦ· σήμερον εἶνε 100, τὴν ἄλλην 110, μεθαύριον 140. Πυροξυσμός! Ὅλοι αἱ ἐπισημότητες τοῦ Κοινοβουλίου εἶνε συνηγμένοι εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὁ κ. Σταμούλης περιφέρει ἀγέρωχος τοὺς σκύλους τοῦ ἀξιωματικῆς πρωθυπουργικῆς μνείας. Ὁ κ. Κασσιμάτης περιφέρει τοὺς ἀμερικανικοὺς ρεμβασμῶς του εἰς τὰ πεζοδρόμια τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ σταματᾷ νὰ θαυμάσῃ τὰ προϊόντα τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας εἰς τὸ νεοσύστατον κατὰστημα τοῦ κ. Σίδνεϋ καὶ ἰδίως τὰς ψαλίδας δι' ὧν δύναται νὰ διακρυβίση τὰς τρίγας τοῦ μύστακος, ὅπως παρουσιασθῆ εὐπρόσωπος εἰς τὰς πρώτας συνεδριάσεις. Ἴδου ὁ κ. Δημητρακάκης κύπτων ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀνεκδότων τῆς ἐπὶ Ὀθωνος διοικήσεως καὶ στηριζόμενος εἰς μαχοῦραν κοπεῖσαν νειωστὶ ἀπὸ τοὺς ἐλαιῶνας τῆς Λακεδαίμονος. Ἴδου ὁ κ. Ζέγγελης μὲ τὰ θυλάκια πλήρη ἀντιθέτων τροπολογιῶν. Ἴδου τὸ λευκὸν σκρίκιον τοῦ Σερφ βένη, ὡς μετέωρον διακρινόμενον μεταξὺ τοῦ συνωστισμοῦ τῶν πλατειῶν. Ἴδου ὁ δισύνθετος τραπεζῆτης βουλευτῆς Σύρου, ἀπολέσας ἤδη τὴν μίαν ρίζαν του καὶ κρεμάμενος ἀπὸ τὸ φλογισμένον οὐλον τοῦ κυβερνητικοῦ στόματος. Ἴδου ὁ κ. Μάνδαλος ἀγωνιζόμενος τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν στραγαλατζήδων τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰ Κακουργιοδικεῖα. . . .

Ὁ θιασὸς καθιρτίσθη τὸ ἀνάκρουσμα ἤρχισεν ἤδη ἀπὸ τὰ ὑπουργικὰ φύλλα ἢ Ὡρα δημοσιεύει τὰ πομπῶδη προγράμματα τὰ ἱμάτια τῶν μεταμφιεσμένων εἶνε ἔτοιμα εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς Ἀστυνομίας· τὰ θεωρεῖα ἐπεσκευάσθησαν καὶ οἱ θεωριοῦχοι τοῦ Μενδρεσέ προσεκληθῆσαν νὰ λάβωσι κατοχὴν. Τὸ κοινὸν ἀνυπομονεῖ νὰ ἴδῃ τὴν ἔναρξιν τῶν θεαμάτων.

Διατί, ὦ τηλεδόξ βουλευτῆ Ἀγυῖας, δὲν καλεῖς τὸ ποίμνιον εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν μάνδραν; Διατί ὦ ἀγριόμυστακε δὲν δίδεις τὸ σύνθημα ν' ἀρχίσωσιν αἱ παραστάσεις; Φοβεῖσαι μήπως ἀφοῦ δὲν ἔληξαν αἱ ἐπισκευαὶ εἰσέλθῃ διὰ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων ἢ περιπνευμονία εἰς τὸ ὑπήκοόν σου, ἢ διατάξεις νὰ πικραδῶσῃ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν διάδοχόν σου;

Ὅτε τὸ ἐν, οὔτε τὸ ἄλλο.

Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος, ἂν παρατηρήσῃ τὸν ἐν τοῖς διαφόροις ὑπουργείοις ὀργανισμόν, ἂν μετρήσῃ τὰς ἀκαταπαύστους ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις εἰς τὰς ὑπουργικὰς κλίμακας, ἂν ἀκούσῃ τὰς ἐν τοῖς ἀντιθαλάμοις κρυφοψιθυρίσματα. Ἐπεσκευάσθη τὸ βουλευτήριον, ἀλλὰ δὲν ἐπεσκευάσθησαν ἀκόμη αἱ βουλευτικαὶ συνειδήσεις, χαλαρωθεῖσαι ἐκ τῆς πολυμήνου ἀπουσίας.

Εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο καταγίνεται μετὰ πυρετώδους σπουδῆς ἢ κυβέρνησις.